

NotatDato: 06.07.2016
Arkivsak: 2015/5427-6
Saksbehandlar: bjomidt

Til: Fylkesrådmannen

Frå: Fylkesdirektør for samferdsel

Om fritak for bompengar for elbil**Bakgrunn**

Talet på elbilpasseringar i bomstasjonane har auka mykje dei siste åra og langt meir enn føreset. Elbilar og andre nullutsleppkøyretøy har fritak for betalingar av bompengar, noko som har gjeve inntektstap for bompengeselskapa. Fleire bompengeselskap har no teke til orde for at også elbilar må betala bompengar.

Fritaksordninga for elbil og hydrogenbil

Stortinget handsama 13.12.1996 eit dokument 8 forslag frå stortingsrepresentant Lars Sponheim, der det vart foreslått å gjera det mogleg for lokale styresmakter å frita elektriske biler for bompengavgift. Komiteen ville ikkje godta at lokale styresmakter skulle ha slik fullmakt¹. Stortinget ba regjeringa frita elbilar for bompengar. Som ei følge av dette, vart fritaket innarbeida i takstretningslinene for bompengeprojekt på offentleg veg med verknad frå juni 1997. I «Håndbok V718 Bompengeprojekter» s. 40 står det at «El-biler og hydrogenbiler med HY-registreringsskilt» per februar 2014 er friteke for betaling av bompengar². Dette fritaket gjeld framleis

Planar om å lempa på fritaksordninga

Regjeringspartia og støttepartia vart 6.5.2015 mellom anna samde om at:

«Regjeringa skal igangsette en vurdering av miljøeffekten av å innføre miljødifferensiering og en lav sats for nullutslippsbiler i bomringene, bomstasjonene og på riksvegferger.»

I etatsforslaget til Nasjonal transportplan 2018 – 2029 s. 51³ vert det foreslått å gjennomgå fritaksordningane:

¹ Sjå: <http://bellona.no/nyheter/samferdsel/elbiler/1996-12-stortingets-vedtak-om-a-frita-el-biler-for-bompenger>

² Sjå: <http://www.vegvesen.no/attachment/61429>

³³ Sjå: http://www.ntp.dep.no/Forside/_attachment/1355550/binary/1108800?_ts=154a5190910

«Det foreslås å innføre miljødifferensierte takster ved bomsnittene i byområdene. Alle må betale ved passering, men det innføres en prisdifferensiering basert på utslippsnivå. Også øvrige fritaksordninger i dagens takstsystem bør gjennomgås i forbindelse med en slik endring.»

I avtalen mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune om Oslopakke 3⁴ er det foreslått å innføre bompengar for lette køyretøy med nullutslepp. Kr. 10 utanom rush og kr. 20 i rush frå 1.1.2018. Frå 1.1.2018 er det foreslått kr. 20 utanom rush og kr. 30 i rush. Hydrogenbilar er i avtalen unnateke for betaling i bomringen. I avtalen står det at :

«Det legges opp til at eventuelt forslag til nytt bomtakstsystem forelegges Regjeringen/Stortinget for godkjenning høsten 2017. De nye takstene skal gjelde fra 1.1.2018. Takstene i Bærumsnippet fortsetter uendret inntil nytt bomtakstsystem for suppleringsnettene iverksettes.»

Miljødifferensierte takstar og lågutsleppssoner

Innføring av miljødifferensierte bomtakstar kan føra til fjerning av fritaket for bompengar for elbilar. I ein fotnote til høyringsforslaget til sentral forskrift om lågutsleppssoner for bilar, frå 28.6.2016, skriv departementet at det arbeider med eit forslag til endring av Vegloven §27 som blant anna vil opna opp for å ta i bruk takstar i bompengesystema i byområda som varierer ut frå køyretøya sine miljøegenskapar. Men innføring av lågutsleppssonar kan stoppa bompengeneinnkrevinga i området. I utkastet til forskrift står det i framlegg til §19:

«Kommunal lavutslippssone, opprettet med hjemmel i denne forskrift, og miljødifferensierte bompengetakster, som vedtas med hjemmel i vegtrafikkloven eller vegloven, kan ikke opprettes i samme geografiske område.»

Departementet skriv om forslaget til §19

«I områder der det er innført kommunale lavutslippssoner kan det ikke etableres miljødifferensierte bompengetakster. I områder der det er etablert miljødifferensierte bompengetakster kan det likeledes ikke innføres kommunale lavutslippssoner. I slike situasjoner må kommunen fatte et valg på hvilket virkemiddel som kommunen ønsker å innføre for å bekjempe lokal luftforurensning fra (diesel-)biler.»

Merknader

Det er per i dag ikkje høve til å krevja bompengar frå nullutsleppskøyretøya. Med bakgrunn i forslaget frå transportetatane og ut frå signala frå politisk hald, er det mykje som tyder på at Stortinget kan koma til å endra fritaksordninga, men gjerne ikkje før utpå året i 2017. Inntil fritaksordninga er endra, er det ikkje høve til å krevja inn bompengar frå nullutsleppsbilar. Kommuneloven § 46 nr. 3 slår fast at årsbudsjettet skal vera realistisk. Dette inneber at dei enkelte løyvingane og dei inntektene budsjettet byggjer på, skal vera ført opp ut frå kva som kan påreknast. Det er problematisk å forskottera ei endring av fritaksordninga, korleis fritaksordninga eventuelt vert endra og frå kva tidspunkt endringa vil gjelda. For å vera på den økonomisk forsiktige sida, bør ikkje fylkeskommunen budsjettera med elbilbompengeneinntekter i 2017.

Det er enno uvisst korleis eit miljødifferensiert bompengesystem skal utformast. Om elbilar skal betala lågare bompengetakst enn andre bilar, er dette miljødifferensiering, som ikkje kan nyttast saman med lågutsleppssoner.

⁴ Sjå:

http://www.vegvesen.no/attachment/1389085/binary/1113644?fast_title=Revidert+avtale+Oslopakke+3+for+2017-2036.+Undertegnet+2016-06-05.pdf